

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΣ-ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ**ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ, ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΣΤ΄,
ΤΟΙΣ ΙΑΣΟΝΟΣ ΠΑΙΣΙΝ, §8-9****ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ**

Πρόκειται για μια επιστολή που στέλνει ο Ισοκράτης προς τα παιδιά του βασιλιά των Φερών, Ιάσονα, με σκοπό να τα συμβουλευσει. Η συγγραφή των «Ἐπιστολῶν» του Ισοκράτη κατατάσσεται χρονολογικά μεταξύ των ετών 368-338 π.Χ. περίπου.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Εἴθισμαι γὰρ λέγειν πρὸς τοὺς περὶ τὴν φιλοσοφίαν τὴν ἡμετέραν διατρίβοντας ὅτι τοῦτο πρῶτον δεῖ σκέψασθαι, τί τῶ λόγῳ καὶ τοῖς τοῦ λόγου μέρεσι διαπρακτέον ἐστίν· ἐπειδὴν δὲ τοῦθ' εὖρωμεν καὶ διακριβωσώμεθα, ζητητέον εἶναί φημι τὰς ιδέας δι' ὧν ταῦτ' ἐξεργασθήσεται καὶ λήφεται τέλος, ὅπερ ὑπέθεμεθα. Καὶ ταῦτα φράζω μὲν ἐπὶ τῶν λόγων, ἔστιν δὲ τοῦτο στοιχεῖον καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων καὶ κατὰ τῶν ὑμετέρων πραγμάτων.

Οὐδὲν γὰρ οἶόν τ' ἐστὶ πραχθῆναι νοῦν ἐχόντως, ἂν μὴ τοῦτο πρῶτον μετὰ πολλῆς προνοίας λογίσσησθε καὶ βουλευήσθε, πῶς χρὴ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον ὑμῶν αὐτῶν προστῆναι καὶ τίνα βίον προελέσθαι καὶ ποίας δόξης ὀριγνηθῆναι καὶ ποτέρας τῶν τιμῶν ἀγαπήσαι, τὰς παρ' ἐκόντων γιγνομένης ἢ τὰς παρ' ἀκόντων τῶν πολιτῶν· ταῦτα δὲ διορισμένους τότε ἤδη τὰς πράξεις τὰς καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν σκεπτέον, ὅπως συντενοῦσι πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς ἐξ ἀρχῆς γενομένας.

ΝΟΗΜΑ

Στο απόσπασμα ο Ισοκράτης προτρέπει τα παιδιά του Ιάσονα, αφού πρώτα θέσουν βασικές θεωρητικές αρχές στη ζωή τους, να ρυθμίζουν την καθημερινή πρακτική τους συμπεριφορά τηρώντας με συνέπεια αυτές τις αρχές.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- διατρίβοντας < ρ. διατρίβω = ασχολούμαι//αργοπορώ, καθυστερώ//φθείρω, καταναλώνω. Σύνδεση με ν.ε.: τριβή, διατριβή, τρίμμα.
- σκέψασθαι < ρ. σκοπέω-ῶ και σκοπέομαι-οὔμαι + Αιτ. + πλάγια ερωτηματική πρότ. = σκέφτομαι, εξετάζω. Σύνδεση με ν.ε.: σκέψη, ανασκόπηση, επισκεπτήριο.
- διαπρακτέον < ρ. διαπράττομαι = κατορθώνω, αποκτώ. Σύνδεση με ν.ε.: πράξη, σύμπραξη, άπρακτος.
- διακριβωσώμεθα < ρ. διακριβόομαι-οὔμαι = καθορίζω-κρίνω με ακρίβεια, εξακριβώνω. Σύνδεση με ν.ε.: εξακριβωση, ακριβής, ανακρίβεια.
- φημί + ειδικό απρμφ. = ισχυρίζομαι, υποστηρίζω ότι. Σύνδεση με ν.ε.: φήμη, απόφαση, αντιφατικός.
- ὑπεθέμεθα < ρ. ὑποτίθεμαι + Αιτ. = θέτω εξ αρχής ως βάση. Σύνδεση με ν.ε.: θέση, υποθετικός, θεσμός.
- φράζω = λέω, συμβουλεύω. Σύνδεση με ν.ε.: φράση, περίφραση, εκφραστικός.
- βουλευήσθε < ρ. βουλεύομαι + Αιτ. = σκέφτομαι, αποφασίζω. Σύνδεση με ν.ε.: βουλευτής, συμβουλή, βούλευμα.
- προελέσθαι < ρ. προαιρέομαι-οὔμαι + Αιτ. = προτιμώ, επιλέγω. Σύνδεση με ν.ε.: προαίρεση, αιρετός, αιρετικός.
- ὀριγνηθῆναι < ρ. ὀριγνάομαι-ῶμαι + Γεν. = επιθυμώ πολύ, επιδιώκω, αποβλέπω. Σύνδεση με ν.ε.: ὄρεξη, ανορεξία, ορεκτικό.
- διορισμένους < ρ. διορίζομαι = καθορίζω. Σύνδεση με ν.ε.: διορισμός, εξόριστος, οριστικός.
- συντενοῦσι < ρ. συντείνω πρὸς τι = συμβάλλω σε κάτι, συμφωνώ με κάτι, ενισχύω. Σύνδεση με ν.ε.: διάταση, πρόταση, εντατικός.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΗ Ν.Ε.

Εἴθισμαι γὰρ λέγειν	Ἔχω συνηθίσει, λοιπόν, να λέω
πρὸς τοὺς διατρίβοντας	προς αυτούς που ασχολούνται
περὶ τὴν φιλοσοφίαν τὴν ἡμετέραν	με τη δική μας φιλοσοφία (= ρητορική)
ὅτι δεῖ πρῶτον σκέψασθαι τοῦτο,	ὅτι πρέπει πρώτα να σκεφθούν αυτό,
τί διαπρακτέον ἐστὶν	τι πρέπει δηλαδή να επιτύχουν
τῷ λόγῳ	με το λόγο
καὶ τοῖς μέρεσι τοῦ λόγου·	και με τα μέρη του λόγου (με τη διαίρεση του λόγου σε κεφάλαια)·
ἐπειδὰν δὲ εὖρωμεν τοῦθ'	ὅταν, λοιπόν, εντοπίσουμε αυτό
καὶ διακριβωσώμεθα,	και (το) καθορίσουμε με ακρίβεια,

φημι ζητητέον εἶναί	λέω ότι πρέπει να αναζητήσουμε
τάς ἰδέας	τις μορφές (του λόγου)
δι' ὧν ταῦτ' ἐξεργασθήσεται	για να τύχουν με αυτές αυτά (τα μέρη) επεξεργασίας
καὶ λήψεται τέλος,	και να λάβουν τέλος,
ὅπερ ὑπεθέμεθα.	πράγμα το οποίο ακριβώς θέσαμε εξ αρχής ως βάση.
Καὶ φράζω μὲν ταῦτα	Και από τη μία συμβουλεύω αυτά
ἐπὶ τῶν λόγων,	για τους λόγους,
τοῦτο δὲ ἔστιν	από την άλλη όμως αυτός αποτελεί
στοιχεῖον	στοιχείο
καὶ κατὰ ἀπάντων τῶν ἄλλων	και για όλα ανεξαιρέτως τα άλλα (ζητήματα)
καὶ κατὰ τῶν ὑμετέρων	και για τα δικά σας
πραγμάτων.	ζητήματα.
Οὐδὲν γὰρ οἷόν τ' ἔστι	Διότι τίποτα δεν είναι δυνατόν
πραχθῆναι νοῦν ἐχόντως,	να γίνει συνετά,
ἂν μὴ λογίσησθε	αν δεν αναλογισθεῖτε
μετὰ πολλῆς προνοίας	με μεγάλη φροντίδα
καὶ (μὴ) βουλευήσθε,	και δε σκεφτεῖτε
τοῦτο πρῶτον,	αυτό πρώτα,
πῶς χρῆ	πώς δηλαδή πρέπει
τὸν ἐπίλοιπον χρόνον	στο μέλλον
προσθῆναι ὑμῶν αὐτῶν	να εἰστε κύριοι του εαυτού σας
καὶ τίνα βίον προελέσθαι	και ποιον τρόπο ζωής να επιλέξετε
καὶ ποίας δόξης ὀριγνηθῆναι	και ποια δόξα να επιδιώξετε
καὶ ποτέρας τῶν τιμῶν	και ποιες από τις τιμές
ἀγαπήσαι,	να αγαπήσετε,
τάς γιγνομένας	αυτές δηλαδή που αποδίδονται
παρ'(ἅ) (τῶν πολιτῶν) ἐκόντων	από τους πολίτες με τη θέλησή τους
ἢ τὰς (γιγνομένας)	ἢ αυτές (που αποδίδονται)
παρ'(ἅ) (τῶν πολιτῶν) ἀκόντων	από τους πολίτες χωρίς τη θέλησή τους
διορισμένους δὲ ταῦτα	αφού, λοιπόν, καθορίσετε αυτά,
τότ' ἤδη σκεπτέον (ἔστι)	τότε πια πρέπει να σκεφτεῖτε

ὅπως τὰς πράξεις τὰς καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν,	πὼς οἱ καθημερινές (σας) πράξεις
συντενοῦσι	θα εἶναι σύμφωνες
πρὸς τὰς ὑποθέσεις	με τις βάσεις
τὰς γενομένας ἐξ ἀρχῆς.	που τέθηκαν ἐξ ἀρχῆς.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

1. Εἶθισμαί γὰρ λέγειν πρὸς τοὺς περὶ τὴν φιλοσοφίαν τὴν ἡμετέραν διατρίβοντας ὅτι τοῦτο πρῶτον δεῖ σκέψασθαι, τί τῷ λόγῳ καὶ τοῖς τοῦ λόγου μέρεσι διαπρακτέον ἐστίν: Μία ημιπερίοδος που αποτελείται από τρεις προτ.:

- 1. Εἶθισμαί γὰρ λέγειν πρὸς τοὺς περὶ τὴν φιλοσοφίαν τὴν ἡμετέραν διατρίβοντας:** Κύρια πρότ. κρίσεως. Εἶθισμαί: P, ἐγώ (ενν.): Ὑ, λέγειν: A, τελικό απρμφ. (ἐγώ (ενν.): Ὑ στο απρμφ., ταυτοπροσωπία), πρὸς τοὺς διατρίβοντας: εμπρόθετος προσδ. κατεύθυνσης σε πρόσωπο στο λέγειν, τοὺς διατρίβοντας: επιθετική μτχ. (με Ὑ το άρθρο τούς), περὶ τὴν φιλοσοφίαν: εμπρόθετος προσδ. αναφοράς στο τοὺς διατρίβοντας, τὴν ἡμετέραν: ομοιόπτωτος ονομ. επιθετικός προσδ. στο τὴν φιλοσοφίαν.
- 2. ὅτι τοῦτο πρῶτον δεῖ σκέψασθαι:** Δ/σα ονοματική ειδική πρότ., ως A στο λέγειν (ρήμα λεκτικό). Εἰς. με τον ειδικό σύνδεσμο ὅτι και δηλώνει αντικειμενική κρίση, Ἐκφ. με Οριστική που δηλώνει το πραγματικό γεγονός. δεῖ: P (απρόσωπο), σκέψασθαι: Ὑ, τελικό απρμφ. (τούτους (= τοὺς διατρίβοντας) (ενν.): Ὑ στο απρμφ., αναγκαστική ετεροπροσωπία), τοῦτο: σύστοιχο A στο απρμφ. (= ταύτην τὴν σκέψιν), πρῶτον: επιρρηματικό K-O τάξης/σειράς στο τοῦτο (μέσω του σκέψασθαι).
- 3. τί τῷ λόγῳ καὶ τοῖς τοῦ λόγου μέρεσι διαπρακτέον ἐστίν:** Δ/σα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρότ., ως επεξηγήση στο τοῦτο (= A στο απρμφ. σκέψασθαι). Εἰς. με την ερωτηματική αντωνυμία τί και είναι μερικής αγνοίας, Ἐκφ. με Οριστική, που δηλώνει το πραγματικό γεγονός. διαπρακτέον ἐστίν: P, τούτοις (ενν.): Δοτ. προσωπική του ενεργούντος προσώπου στο ρηματικό επίθετο διαπρακτέον, τί: σύστοιχο A στο διαπρακτέον ἐστίν (= τίνα πράξιν), τῷ λόγῳ καὶ τοῖς μέρεσι: επιρρηματικοί προσδ., Δοτ. οργανικές του μέσου στο διαπρακτέον ἐστίν, τοῖς τοῦ λόγου: επιθετικός προσδ. δυνάμει του άρθρου στο μέρεσι, τοῦ λόγου: ετερόπτωτος ονομ. προσδ., Γεν. διαιρετική στο τοῖς μέρεσι.

II. ἐπειδὴν δὲ τοῦθ' εὐρωμεν καὶ διακριβωσώμεθα, ζητητέον εἶναι φημι τὰς ἰδέας δι' ὧν ταῦτ' ἐξεργασθήσεται καὶ λήψεται τέλος, ὅπερ ὑπεθέμεθα: Μία ημιπερίοδος που αποτελείται από ἔξι προτ.:

1. A) ἐπειδὴν δὲ τοῦθ' εὐρωμεν

B) καὶ διακριβωσώμεθα:

Δύο δ/σες επιρρηματικές χρονικοῦποθετικές προτ. που συνδέονται παρατακτικά μεταξύ τους με το συμπλεκτικό σύνδεσμο καί. Εἰσ. με το ἐπειδὴν (ἐπειδὴ + αοριστολογικό ἄν) και σε σχέση με την κύρια πρότ. δηλώνουν το προτερόχρονο, Εκφ. με Ὑποτακτική [Λανθάνων και σύνθετος στην Ὑπ. και εξαρτημένος-πλάγιος Ὑποθ. λόγος: Ὑπ.: ἐπειδὴν εὐρωμεν - διακριβωσώμεθα, Ἀπ.: ζητητέον εἶναι, Εἶδος: προσδοκώμενο].

A) εὐρωμεν: P, ἡμεῖς (ενν.): Ὑ, τοῦθ' (= τοῦτο): σύστοιχο A στο εὐρωμεν (= ταύτην τήν εὔρεσιν).

B) διακριβωσώμεθα: P, ἡμεῖς (ενν.): Ὑ, τοῦτο (ενν.): σύστοιχο A.

2. Ζητητέον εἶναι φημι τὰς ἰδέας: Κύρια προτ. κρίσεως. φημι: P, ἐγώ (ενν.): Ὑ, Ζητητέον εἶναι: A, ειδικό απρμφ., ἡμῖν (ενν.): Δοτ. προσωπική του ενεργούντος προσώπου στο ρηματικό επίθετο Ζητητέον, τὰς ἰδέας: A στο απρμφ. Ζητητέον εἶναι.

3. A) δι' ὧν ταῦτ' ἐξεργασθήσεται

B) καὶ λήψεται τέλος:

Δύο δ/σες αναφορικές τελικές προτ. που συνδέονται παρατακτικά μεταξύ τους με το συμπλεκτικό σύνδεσμο καί. Λειτουργούν ως προσδιοριστικές στο ἰδέας και ως επιρρηματικοί προσδ. του σκοπού στο απρμφ. Ζητητέον εἶναι (ρήμα σκόπιμης ενέργειας). Εἰσ. με την εμπρόθετη αναφορική αντωνυμία δι' ὧν, Εκφ. με Οριστική μέλλοντα, όπως όλες οι αναφορικές τελικές, για να δηλώσουν σκοπό.

A) ἐξεργασθήσεται: P, ταῦτ' (= ταῦτα): Ὑ (αττική σύνταξη), δι' ὧν: εμπρόθετος προσδ. του μέσου στο ἐξεργασθήσεται.

B) λήψεται: P, ταῦτα (ενν.): Ὑ (αττική σύνταξη), τέλος: A.

4. ὅπερ ὑπεθέμεθα: Δ/σα αναφορική προσθετική προτ., ως παράθεση στην προηγούμενη προτ. Εἰσ. με την αναφορική αντωνυμία ὅπερ, Εκφ. με Οριστική που δηλώνει το πραγματικό γεγονός. ὑπεθέμεθα: P, ἡμεῖς (ενν.): Ὑ, ὅπερ: A.

III. Καὶ ταῦτα φράζω μὲν ἐπὶ τῶν λόγων, ἔστιν δὲ τοῦτο στοιχεῖον καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων καὶ κατὰ τῶν ὑμετέρων πραγμάτων:

Μία περίοδος που αποτελείται από δύο προτ.:

1. Καὶ ταῦτα φράζω μὲν ἐπὶ τῶν λόγων: Κύρια πρότ. κρίσεως. φράζω: P, ἐγώ (ενν.): Ὑ, ταῦτα: σύστοιχο A στο φράζω (= ταύτας τὰς φράσεις), ἐπὶ τῶν λόγων: εμπρόθετος προσδ. αναφοράς στο φράζω.

2. ἔστιν δὲ τοῦτο στοιχεῖον καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων καὶ κατὰ τῶν ὑμετέρων πραγμάτων: Κύρια πρότ. κρίσεως (συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη πρότ. με τους αντιθετικούς συνδέσμους μὲν-δέ). ἔστιν: P, τοῦτο: Ὑ, στοιχεῖον: K-O στο Ὑ, καὶ κατὰ τῶν ἄλλων (πραγμάτων) καὶ

κατά τῶν πραγμάτων: εμπρόθετοι προσδ. αναφοράς στο ἔστιν, ἀπάντων: ομοιόπτωτος ονομ. κατηγορηματικός προσδ. στο τῶν ἄλλων, τῶν ὑμετέρων: ομοιόπτωτος ονομ. επιθετικός προσδ. στο πραγμάτων.

IV. Οὐδὲν γὰρ οἶόν τ' ἔστι πραχθῆναι νοῦν ἐχόντως, ἂν μὴ τοῦτο πρῶτον μετὰ πολλῆς προνοίας λογίσθητε καὶ βουλευσῆσθε, πῶς χρῆ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον ὑμῶν αὐτῶν προστῆναι καὶ τίνα βίον προελέσθαι καὶ ποίας δόξης ὀριγνηθῆναι καὶ ποτέρας τῶν τιμῶν ἀγαπήσαι, τὰς παρ' ἐκόντων γιγνομένης ἢ τὰς παρ' ἀκόντων τῶν πολιτῶν:
Μία ημιπερίοδος που αποτελείται από επτά προτ.:

1. Οὐδὲν γὰρ οἶόν τ' ἔστι πραχθῆναι νοῦν ἐχόντως: Κύρια πρότ. κρίσεως. (οὐχ) οἶόν τ' ἔστι: P (απρόσωπη έκφραση), πραχθῆναι: Υ', τελικό απρμφ., οὐδέν: Υ' στο απρμφ. (αναγκαστική ετεροπροσωπία), νοῦν ἐχόντως: επιρρηματικός προσδ. τρόπου στο απρμφ.

2. A) ἂν μὴ τοῦτο πρῶτον μετὰ πολλῆς προνοίας λογίσθητε
B) καὶ βουλευσῆσθε:

Δύο δ/σες επιρρηματικές υποθετικές προτ. που συνδέονται παρατακτικά μεταξύ τους με το συμπλεκτικό σύνδεσμο καί. Λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδ. της προϋπόθεσης στην κύρια πρότ. Εισ. με τον υποθετικό σύνδεσμο ἂν, Εκφ. με Ὑποτακτική [Σύνθετος στην Ὑπ. και εξαρτημένος Ὑποθ. λόγος: Ὑπ.: ἂν λογίσθητε-βουλευσῆσθε, Απ.: πραχθῆναι, Είδος: προσδοκώμενο].

A) λογίσθητε: P, ὑμεῖς (ενν.): Υ', τοῦτο: σύστοιχο A στο λογίσθητε (= τοῦτον τόν λογισμόν), πρῶτον: επιρρηματικό K-O τάξης/σειράς στο τοῦτο (μέσω του λογίσθητε), μετὰ προνοίας: εμπρόθετος προσδ. τρόπου στο λογίσθητε, πολλῆς: ομοιόπτωτος ονομ. επιθετικός προσδ. στο προνοίας.

B) βουλευσῆσθε: P, ὑμεῖς (ενν.): Υ', τοῦτο (ενν.): σύστοιχο A.

3. A) πῶς χρῆ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον ὑμῶν αὐτῶν προστῆναι

B) καὶ τίνα βίον προελέσθαι

Γ) καὶ ποίας δόξης ὀριγνηθῆναι

Δ) καὶ ποτέρας τῶν τιμῶν ἀγαπήσαι, τὰς παρ' ἐκόντων γιγνομένης ἢ τὰς παρ' ἀκόντων τῶν πολιτῶν:

Τέσσερις δ/σες ονοματικές πλάγιες ερωτηματικές προτ. που συνδέονται παρατακτικά μεταξύ τους με το συμπλεκτικό σύνδεσμο καί. Λειτουργούν ως επεξήγηση στο τοῦτο (= A στα λογίσθητε-βουλευσῆσθε). Εισ. η A) με το ερωτηματικό επίρρημα πῶς (μερικής αγνοίας), η B) με την ερωτηματική αντωνυμία τίνα (μερικής αγνοίας), η Γ) με την ερωτηματική αντωνυμία ποίας (μερικής αγνοίας) και η Δ) με την ερωτηματική αντωνυμία ποτέρας (μερικής αγνοίας), Εκφ. με χρῆ + απαρέμφατο που ισοδυναμεί με απορηματική Ὑποτακτική, για να δηλώσουν απορία.

A) χρῆ: P (απρόσωπο), προστῆναι: Υ', τελικό απρμφ. (ὕμᾱς (ενν.): Υ' στο απρμφ., αναγκαστική ετεροπροσωπία), ὕμῶν αὐτῶν: A στο προστῆναι

(ρήμα αρχής-εξουσίας), **χρόνον**: Αιτ. του χρόνου στο απρμφ., **τόν ἐπίλοιπον**: ομοιόπτωτος ονομ. επιθετικός προσδ. στο **χρόνον**, **πῶς**: επιρρηματικός προσδ. τρόπου στο απρμφ.

- Β) χροή** (ενν.): Ρ (απρόσωπο), **προελέσθαι**: Υ, τελικό απρμφ. (**ὕμας** (ενν.): Υ στο απρμφ., αναγκαστική ετεροπροσωπία), **βίον**: Α στο απρμφ., **τίνα**: ομοιόπτωτος ονομ. επιθετικός προσδ. στο **βίον**.
- Γ) χροή** (ενν.): Ρ (απρόσωπο), **ὀριγνηθῆναι**: Υ, τελικό απρμφ. (**ὕμας** (ενν.): Υ στο απρμφ., αναγκαστική ετεροπροσωπία), **δόξης**: Α στο **ὀριγνηθῆναι** (ρήμα επιθυμίας), **ποιίας**: ομοιόπτωτος ονομ. επιθετικός προσδ. στο **δόξης**.
- Δ) χροή** (ενν.): Ρ (απρόσωπο), **ἀγαπήσαι**: Υ, τελικό απρμφ. (**ὕμας** (ενν.): Υ στο απρμφ., αναγκαστική ετεροπροσωπία), **ποτέρας**: Α στο απρμφ., **τῶν τιμῶν**: ετερόπτωτος ονομ. προσδ., Γεν. διαιρετική στο **ποτέρας**, **τάς γιγνομένας ἢ τὰς (γιγνομένας)**: επιθετικές μτχές (με Υ το άρθρο **τάς**), ως επεξήγηση στο **ποτέρας**, **παρ' (ἀ) (τῶν πολιτῶν) - παρ' (ἀ) τῶν πολιτῶν**: εμπρόθετοι προσδ. προέλευσης στις μτχές **τάς γιγνομένας - τὰς (γιγνομένας)**. **ἐκόντων-ἀκόντων**: επιρρηματικά Κ-Α τρόπου στα **(τῶν πολιτῶν) - τῶν πολιτῶν** (μέσω του **γιγνομένας**).

V. ταῦτα δὲ διορισμένους τότε ἤδη τὰς πράξεις τὰς καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν σκεπτέον, ὅπως συντενοῦσι πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς ἐξ ἀρχῆς γενομένας.: Μία ημιπερίοδος που αποτελείται από δύο προτ.:

1. **ταῦτα δὲ διορισμένους τότε ἤδη τὰς πράξεις τὰς καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν σκεπτέον**: Κύρια πρότ. κρίσεως, **σκεπτέον (ἔστί)**: Ρ, **τάς πράξεις**: Α κατά πρόληψη, **τάς κατά τὴν ἡμέραν**: επιθετικός προσδ. δυνάμει του άρθρου στο **τάς πράξεις** (**κατά τὴν ἡμέραν**: εμπρόθετος προσδ. χρόνου στο **τάς πράξεις**), **ἐκάστην**: ομοιόπτωτος ονομ. κατηγορηματικός προσδ. στο **τὴν ἡμέραν**, **διορισμένους**: χρονική μτχ., επιρρηματικός προσδ. χρόνου στο **σκεπτέον ἔστί** (προτερόχρονο στο μέλλον), συνημμένη στο ενν. **ὕμας** (= Υ στο απρμφ. κατά την ανάλυση του ρηματικού επιθέτου σε ισοδύναμη πρόταση: **δεῖ ὕμας τὰς πράξεις... σκοπεῖν/σκοπεῖσθαι**), **ταῦτα**: Α σύστοιχο στη μτχ., **τότε-ἤδη**: επιρρηματικοί προσδ. χρόνου στο Ρ.
2. **ὅπως συντενοῦσι πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς ἐξ ἀρχῆς γενομένας**: Δ/σα ονοματική πλάγια ερωτηματική (τροπική) πρότ., ως Α στο **σκεπτέον (ἔστί)**. **Εἰσ.** με το αναφορικό επίρρημα **ὅπως** και είναι μερικής αγνοίας, **Εκφ.** με Οριστική μέλλοντα που δηλώνει το πραγματικό γεγονός. **συντενοῦσι**: Ρ, **αἱ πράξεις** (ενν.): Υ, **πρὸς τὰς ὑποθέσεις**: εμπρόθετος προσδ. κατεύθυνσης σε τόπο στο **συντενοῦσι**, **τάς γενομένας**: επιθετική μτχ. (με Υ το άρθρο **τάς**), ως επιθετικός προσδ. στο **τάς ὑποθέσεις**, **ἐξ ἀρχῆς**: εμπρόθετος προσδ. χρόνου στη μτχ.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

A. ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ -ΤΕΟΣ

1. Μτφρ.: «πρέπει να + απρμφ.»

2. Προσωπική σύνταξη (= παθητική)	Απρόσωπη σύνταξη (= ενεργητική)
α) Βρίσκουμε Υ σε Ονομαστική πτώση	Δεν υπάρχει Υ, αλλά Α (αν προέρχεται από μεταβατικό Ρ)
β) Το ρηματικό επίθετο συμφωνεί με το Υ κατά γένος, αριθμό και πτώση	Το ρηματικό επίθετο βρίσκεται σε ουδέτερο γένος ενικού αριθμού
γ) Συνοδεύεται από Δοτ. προσωπική του ενεργούντος προσώπου (ως Ποιητικό Αίτιο)	Συνοδεύεται από Δοτ. προσωπική του ενεργούντος προσώπου (ως Υ)
π.χ. <i>Ἡ πόλις ἐστὶ καταστρεπτέα ἡμῖν</i>	π.χ. <i>Καταστρεπτέον ἐστὶ τήν πόλιν ἡμῖν</i>

3. Ανάλυση

Προσωπική σύνταξη	Απρόσωπη σύνταξη
α) Ρηματικό επίθετο -> δεῖ + παθητικό απρμφ.	Ρηματικό επίθετο -> δεῖ + ενεργητικό απρμφ.
β) Υ ρήματος -> Υ απρμφ. (σε Αιτ.)	Α ρήματος -> Α απρμφ. (αμετάβλητο)
γ) Δοτ. προσωπική ενεργούντος προσώπου -> Ποιητικό αίτιο (ὕπό + Γεν.)	Δοτ. προσωπική ενεργούντος προσώπου -> Υ απρμφ. (σε Αιτ.)
π.χ. <i>Δεῖ καταστραφῆναι τήν πόλιν ὕφ' ἡμῶν</i>	π.χ. <i>Δεῖ ἡμᾶς καταστρέφειν τήν πόλιν</i>

B. ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ -ΤΟΣ

1. Μτφρ.: α) ὅπως και η παθητική μτχ. παρακειμένου, π.χ. γραπτός = γεγραμμένος,
 β) με το «είναι δυνατό να», π.χ. ὄρατός = αυτός που είναι δυνατό να δούμε,
 γ) με το «αξίζει να», π.χ. θαυμαστός = ἀξιοθαύμαστος,
 δ) σπανιότερα με ενεργητική μτχ. αορίστου, π.χ. ἄπρακτος = ὁ μὴ πράξας

2. Προσωπική σύνταξη (= παθητική)	Απρόσωπη σύνταξη (= ενεργητική)
α) Είναι η πιο συχνή σύνταξη στα ρηματικά επίθετα σε -τος	Είναι σπάνια και παρουσιάζεται όταν το ρηματικό επίθετο προέρχεται από αμετάβατο ρήμα

β) Βρίσκουμε Υ σε Ονομαστική πτώση	Δεν υπάρχει Υ ούτε Α
γ) Το ρηματικό επίθετο έχει συνήθως θέση Κ-Ο (ή επιθετικού προσδ.)	Το ρηματικό επίθετο σχηματίζει απρόσωπη έκφραση μαζί με το <i>ἔστι</i>
δ) Συνοδεύεται από Δοτ. προσωπική του ενεργούντος προσώπου (ως Ποιητικό Αίτιο)	Συνοδεύεται από Δοτ. προσωπική του ενεργούντος προσώπου (ως Υ)
π.χ. <i>Τό χωρίον ἔστιν ἡμῖν ὄρατόν</i>	π.χ. <i>Ἄρ' οὖν βιωτόν ἔστιν ἡμῖν μετά μοχθηροῦ καί διεφθαρμένου σώματος;</i>

3. Ανάλυση

Προσωπική σύνταξη	Απρόσωπη σύνταξη
Δεν αναλύονται τα ρηματικά επίθετα σε -τος	α) Ρηματικό επίθετο -> <i>ἄξιον / δυνατόν ἔστι</i> + ενεργητικό απρμφ. β) Δοτ. προσωπική ενεργούντος προσώπου -> Υ απρμφ. (σε Αιτ.) π.χ. <i>Ἄρ' οὖν ἄξιον/δυνατόν ἔστι ζῆν ἡμᾶς μετά μοχθηροῦ καί διεφθαρμένου σώματος;</i>

ΤΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΞΩ

Α. Από τη Γραμματική και το Λεξιλόγιο:

- **ἐκόντων-ἀκόντων:** Συμφωνόληκτα τριγενή και τρικατάληκτα επίθετα γ' κλίσης. Προσοχή στην κλίση τους:
ὁ ἐκών (= οξύτονο) -> Κλητ. ενικού: (ῶ) ἐκών
ὁ ἄκων (= βαρύτονο) -> Κλητ. ενικού: (ῶ) ἄκων

Β. Από το Συντακτικό:

- δι' ὧν ταῦτ' ἐξεργασθήσεται καί (ταῦτα) λήφεται τέλος...: αττική σύνταξη. Το ρήμα βρίσκεται σε γ' ενικό πρόσωπο και το Υποκείμενο σε ουδέτερο πληθυντικού αριθμού.
- ...καί τοῖς τοῦ λόγου μέρεσι...: επιθετικός προσδ. δυνάμει του άρθρου στο μέρεσι.
...τάς πράξεις τάς καθ' ἐκάστην τήν ἡμέραν...: επιθετικός προσδ. δυνάμει του άρθρου στο τάς πράξεις.
Προσοχή: Η γενική ονόματος ή ο εμπρόθετος προσδ. ή ο επιρρηματικός προσδ. με άρθρο μπροστά λειτουργούν ως επιθετικός προσδ. δυνάμει του άρθρου.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ**A. Από τη Γραμματική και το Λεξιλόγιο:**

- (προ)στῆναι*: Να σχηματίσετε πίνακα με λέξεις της ν.ε. (σύνθετα, παράγωγα) που να περιέχει: α) αρσενικά ουσιαστικά συγκεκριμένα (π.χ. επιστάτης), β) θηλυκά ουσιαστικά αφηρημένα (π.χ. διάσταση), γ) ουδέτερα ουσιαστικά αφηρημένα (π.χ. ανάστημα).
- ὕπεθέμεθα*: Για καθεμία από τις λέξεις που σας δίνονται να γράψετε μία συνώνυμη που να παράγεται από το β' συνθετικό του τύπου:

σκοπός	->
ζήτημα	->
βασικός	->
κληροδότης	->
αφιέρωμα	->
επιπλέον	->
εγκαταλελειμμένος	->
- διατρίβοντας, σκέψασθαι, ὑπεθέμεθα, προστῆναι, προελέσθαι*: Να γράψετε τον ίδιο τύπο σε όλους τους χρόνους (της ίδιας φωνής).
- τίνα-τινά*: Να αναγνωρίσετε το είδος των αντωνυμιών και να τις κλίνετε και στα τρία γένη ενικού και πληθυντικού αριθμού.
- τῷ λόγῳ, τὰς ἰδέας, νοῦν, τῶν τιμῶν, τῶν πολιτῶν, τὰς πράξεις, τὰς ὑποθέσεις*: Να κλίνετε τα ουσιαστικά στις πλάγιες πτώσεις ενικού και πληθυντικού αριθμού.
- Να καταγράψετε τις αναφορικές αντωνυμίες του κειμένου και να τις κλίνετε σε ενικό και πληθυντικό αριθμό (στο ίδιο γένος).
- ἐχόντων - ἀχόντων*: Να κλίνετε τα επίθετα σε ενικό και πληθυντικό αριθμό (και στα τρία γένη).

B. Από το Συντακτικό:

- Να εντοπίσετε τα ρηματικά επίθετα του κειμένου και να διακρίνετε τη σύνταξη στην οποία ανήκουν (προσωπική-απρόσωπη), αιτιολογώντας την απάντησή σας. Κατόπιν να τα αναλύσετε σε ισοδύναμες προτάσεις.
- Οὐδέν γάρ οἶόν τ' ἐστὶ πραχθῆναι νοῦν ἐχόντως*: Να τρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική.
- ἐπειδὴν δέ τοῦθ' εὐρωμεν καὶ διακριβωσώμεθα*: Να συμπτύξετε τις δ/σες επιρρηματικές προτάσεις σε μτχές.
- διορισμένους, τὰς γενομένας*: Να αναλύσετε τις μτχές σε δ/σες προτάσεις.